Inštrumentovanie v operačnej sále

Garant: PhDr. Jana Lauková, PhD., univ. doc.

Tel: 048/324 80 32

mail: jana.laukova@szu.sk

Platnosť akreditácie: 27. 4. 2028

Minimálny štandard:

1. **Charakteristika špecializačného odboru**

   Inštrumentovanie v operačnej sále je špecializačný odbor, ktorý sa zaoberá metodikami, technikami operačných výkonov a inštrumentovaním pri chirurgických riešeniach ochorení vo všetkých vekových skupinách v jednotlivých chirurgických odboroch, bezpečnosťou a ochranou zdravia v intraoperačnom období.

2. **Dĺžka špecializačného štúdia**

   Špecializačné štúdium trvá najmenej 2 roky.

3. **Požiadavky na zaradenie do špecializačného štúdia**

   a) odborná spôsobilosť na výkon odborných pracovných činností v zdravotníckom povolaní sestra[1]) a
   b) ošetrovateľská prax v operačnej sále v trvaní najmenej 12 mesiacov pri ustanovenom týždennom pracovnom čase, pri kratšom ako ustanovenom týždennom pracovnom čase sa dĺžka ošetrovateľskej praxe v operačnej sále pred zaradením do špecializačného štúdia primerane predlžuje.

4. **Obsah a rozsah špecializačného štúdia**

   A. Teoretické vedomosti

   1. kompetencie, vzdelanie a rola sestry pracujúcej na operačnej sále, chirurgický tím, koordinácia práce členov operačného tímu,
   2. organizácia, štruktúra a prevádzka operačného traktu, moderný manažment v intraooperačnom období, zóny v operačnom trakte, prechod filtrom, hygienické zabezpečenie rúk v perioperačnej starostlivosti, vrátane chirurgickej dezinfekcie rúk, obliekania operačných plášťov a operačných rukavíc, aseptické techniky, minimálne materiálno-technické vybavenie operačnej sály, všeobecná príprava operačnej sály na výkon,

[1]) § 33 a 33a zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády č. 296/2010 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov.

3. manažment rizík a prevencia pochybení v intraoperačnom období,
4. zásady ochrany a bezpečnosti práce v operačnej sále, bezpečnosť všetkých prítomných v perioperačnom prostredí, bezpečnosť pacienta (poloha, fixácia), Checklist (WHO), krízový manažment, vrátane trauma plánu a evakuácie v intraoperačnom období,
5. perioperačná starostlivosť a pooperačné komplikácie, pacient v perioperačnom procese, príjem pacienta na operačnú sálu, preklad z operačnej sály,
6. zdravotná a iná dokumentácia o poskytovaní vysokošpecializovanej ošetrovateľskej intraoperačnej starostlivosti, význam zdravotnej a inej dokumentácie, systém riadenej dokumentácie,
7. technické vybavenie, inštrumentárium – jeho delenie, operačné pomôcky, implantáty, prístrojová technika a ďalšie materiálno - technické zabezpečenie operačných sál, spotrebný a špeciálny zdravotnícky materiál,
8. chirurgické rúškovacie systémy v jednotlivých chirurgických odboroch,
9. šijací materiál vrátane staplerov, šijacie ihly, techniky šitia a uzlenia, chirurgické techniky,
10. špecifiká dezinfekcie a sterilizácie, obaly a obalové systémy v predsterilizačnej príprave, transport kontaminovaných a dekontaminovaných zdravotníckych pomôcok,
11. technika, taktika a zásady inštrumentovania,
12. štandardné a špecifické činnosti a situácie súvisiace s inštrumentovaním a chirurgickým riešením ochorení, štandardizované pracovné postupy na operačnej sále, koncepcia kvality,
13. prístupové cesty, druhy operačných výkonov, operačné postupy a ich možné komplikácie v chirurgických odboroch: všeobecná chirurgia, traumatológia a ortopédia, gynekológia a pôrodníctvo, urológia, cievna chirurgia, hrudníková chirurgia, kardiochirurgia, neurochirurgia, ORL, maxilofaciálna chirurgia, oftalmochirurgia, plastická a rekonštrukčná chirurgia, chirurgia popálenín, detská chirurgia, onkochirurgia,
14. hygiena a epidemiológia pracovného prostredia operačných sál, manipulácia s odpadmi v operačnom trakte, ich likvidácia, enviromentálny manažment,
15. radiačná ochrana v operačnej sále, druhy a vlastnosti, nepriaznivé účinky ionizujúceho žiarenia, radiačná záťaž, spôsoby ochrany pred ionizujúcim žiarením, zásady pre pobyt v priestoroch so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, legislatíva v oblasti radiačnej ochrany, zodpovednosti pri využívaní zdrojov ionizujúceho žiarenia. Radiačná a cytostatická ochrana na operačných sálach, bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci,
16. problematika vybraných infekčných ochorení so zameraním sa na bariérové režimové opatrenia v operačnej sále, klasifikácia chirurgických rán podľa mikrobiálnej kontaminácie, problematika SSI, nozokomiálne nákazy a ich prevencia vzťahujúca sa k intraoperačnému obdobiu; profesionálne nákazy,
17. základy anestéziológie, resuscitácie a intenzívnej medicíny v jednotlivých chirurgických odboroch, kardiopulmonálna resuscitácia,
18. lieky a roztoky používané v operačnej sále, zaobchádzanie s liekmi, skladovanie a odstraňovanie nepoužitých liekov,

19. právne predpisy vzťahujúce sa na poskytovanie starostlivosti v intraoperačnom období,
20. etické aspekty v intraoperačnom období,
21. systém verejného zdravotného poistenia, financovanie zdravotníctva, DRG a iné systémy úhrad; efektivita prevádzky operačnej sály – rozpočet, využitie jednotlivých operačných sál, prístrojov, náklady na spotrebný materiál,
22. psychologické aspekty intraoperačnej starostlivosti, špecifiká interakcie, asertívne zvládanie konfliktov a komunikačne náročných situácií na operačnej sále.

A.1 Špecifické témy

1. identifikácia násilia páchaného na ľuďoch vo všetkých jeho formách, vrátane sexuálneho zneužívania dieťaťa a sexuálneho vykorisťovania dieťaťa, spolupráca s príslušnými štátnymi orgánmi.

Ak účastník špecializačného štúdia alebo certifikačnej prípravy tému uvedenú v časti A.1 absolvoval v rámci iného špecializačného študijného programu alebo certifikačného študijného programu, nemusí ju opakovane absolvovať.

Teoretická príprava vo vzdelávacej ustanovizni v trvaní 4 týždne.

B. Praktické zručnosti

B.1 Počet zdravotných výkonov

Zdravotný výkon	Počet
zabezpečenie hygieny prostredia, vrátane dekontaminácie, dezinfekcie a sterilizácie zdravotníckych pomôcok, prístrojov, nástrojov a zariadení, používaných pri poskytovaní intraoperačnej ošetrovateľskej starostlivosti	5
orientácia v organizácii, štruktúre a prevádzke operačného traktu, zonácií v operačnom trakte	5
príprava základného a špeciálneho inštrumentária, implantátov, zdravotníckych pomôcok a iného základného a špeciálneho materiálu vzhľadom ku konkrétnym operačným výkonom	10
klasifikácia operačných výkonov z rôznych hľadísk, názvoslovie základných operačných výkonov	10
obsluha zložitej prístrojovej techniky v operačnej sále	5
riešenie rizikových situácií súvisiacich so zabezpečením prevádzky na operačných sálach	4
vedenie intraoperačnej dokumentácie	1
zabezpečenie vhodnej a bezpečnej polohy a fixácia pacienta na operačnom stole pred operačným výkonom, v priebehu operačného výkonu a po operačnom výkone, vrátane prevencie komplikácií z imobility	10
• príprava liekov podávaných počas operačného výkonu	5

• prenikanie tkanivami a roztváranie rán	2
• technika úchopu tkanív	2
• technika sušenia a odsávania z rany	2
• technika chirurgického uzlenia	2
• technika rúškovania operačného poľa	10
• kontrola počtu – nástrojov, materiálu na sušenie v operačnej rane a ďalšieho použitého materiálu pred operačným výkonom, v priebehu operačného výkonu a po ukončení operačného výkonu	10
intraoperačná starostlivosť a inštrumentovanie pri vybraných operačných výkonoch gastrointestinálneho traktu:	
• operácie hernie	10
• operácie tenkého a hrubého čreva	10
• operácie žalúdka	7
• operácie žlčníka a žlčových ciest, pečene	10
• operácie rekta a anusu	5
intraoperačná starostlivosť a inštrumentovanie pri vybraných operačných výkonoch v ortopédii:	
• osteosyntézy na hornej končatine	5
• osteosyntézy na dolnej končatine	5
• artroskopické výkony	5
• náhrady kĺbov	5
intraoperačná starostlivosť a inštrumentovanie pri vybraných operačných výkonoch v gynekológii a pôrodníctve:	
• abdominálne operácie	10
• vaginálne operácie	10
• operačný pôrod	5
intraoperačná starostlivosť a inštrumentovanie pri vybraných operačných výkonoch v dutine hrudnej:	
• vnútrohrudné operácie	3
intraoperačná starostlivosť a inštrumentovanie pri vybraných operačných výkonoch v neurochirurgii:	
• operácie lebky a mozgu	2
• operácie periférnych nervov	2
• operácie na chrbtici a mieche	1
• stereotaktické operácie	1
intraoperačná starostlivosť a inštrumentovanie pri vybraných operačných výkonoch v urológii:	
• operácie močových ciest	4
• operácie močového mechúra	4
• operácie prostaty	4

• operácie obličiek	4
intraoperačná starostlivosť a inštrumentovanie pri vybraných operačných výkonoch v ORL:	
• operácie ucha	2
• operácie nosa	2
• operácie paranasálnych dutín	2
intraoperačná starostlivosť a inštrumentovanie pri vybraných operačných výkonoch v očnej chirurgii:	
• operácie katarakty	3
• operácie glaukómu	2
• plastické operácie hornej a dolnej mihalnice	1
intraoperačná starostlivosť a inštrumentovanie pri vybraných operačných výkonoch v maxilofaciálnej chirurgii:	
• dentoalveolárne výkony, maxilofaciálne chirurgické výkony	3
intraoperačná starostlivosť a inštrumentovanie pri vybraných operačných výkonoch v cievnej chirurgii:	
• cievne operácie	4
intraoperačná starostlivosť a inštrumentovanie pri vybraných operačných výkonoch v úrazovej chirurgii:	
• úrazy brucha	2
• úrazy hrudníka	2
• úrazy hlavy a chrbtice	2
• poranenia šliach, nervov, ciev	2
intraoperačná starostlivosť a inštrumentovanie pri vybraných operačných výkonoch:	
• operácie štítnej žľazy	2
• roboticky asistovaná operácia	1

* Výkony môžu byť realizované aj v laboratórnych podmienkach alebo simulačných podmienkach v roli inštrumentujúcej alebo kontaktnej sestry.

B.2 Rozsah povinnej odbornej zdravotníckej praxe

Pracovisko	Dĺžka
vlastné pracovisko – operačná sála, ktorej personálne zabezpečenie umožňuje získanie potrebných praktických zručností na výkon príslušných špecializovaných pracovných činností, z toho: • výučbové pracovisko vzdelávacej ustanovizne – operačná sála	23 mesiacov, z toho: 3 týždne

C. Nácvik techník komunikácie

1. osobnostné predpoklady efektívnej komunikácie,
2. verbálna a neverbálna komunikácia,
3. asertívne zvládanie konfliktov a náročných komunikačných situácií, vrátane osôb so zdravotným znevýhodnením, marginalizovaných rómskych komunít, ľudí bez domova, utečencov, migrantov a iných zraniteľných skupín, s ohľadom na ich špecifické potreby v komunikácii.

Ak účastník špecializačného štúdia témy uvedené v časti C absolvoval v rámci iného špecializačného študijného programu v období kratšom ako 10 rokov, nemusí ich opakovane absolvovať.

5. Ukončenie špecializačného štúdia

Špecializačné štúdium sa ukončí špecializačnou skúškou pred skúšobnou komisiou.

6. Výstupné vedomosti a zručnosti

A. Samostatne

1. zabezpečovať vhodnú hygienu prostredia, vrátane dekontaminácie, dezinfekcie a sterilizácie zdravotníckych pomôcok, prístrojov, nástrojov a zariadení, používaných pri poskytovaní intraoperačnej ošetrovateľskej starostlivosti,
2. orientovať sa v organizácii, štruktúre a prevádzke operačného traktu, zonáciách v operačnom trakte,
3. pripravovať základné a špeciálne inštrumentárium, implantáty, zdravotnícke pomôcky a iný základný a špeciálny materiál vzhľadom ku konkrétnym operačným výkonom,
4. orientovať sa v klasifikácii operačných výkonov z rôznych hľadísk, v názvosloví základných operačných výkonov,
5. obsluhovať zložitú prístrojovú techniku na operačnej sále,
6. riešiť rizikové situácie súvisiace so zabezpečením prevádzky na operačných sálach,
7. viesť intraoperačnú dokumentáciu.

B. Samostatne na základe indikácie lekára

1. zabezpečovať vhodnú a bezpečnú polohu a fixáciu pacienta na operačnom stole pred operačným výkonom, v priebehu operačného výkonu a po operačnom výkone, vrátane prevencie komplikácií z imobility,
2. pripravovať lieky podávané počas operačného výkonu,
3. realizovať techniky prenikania tkanivami a roztvárania rán,
4. realizovať techniky úchopu tkanív,
5. realizovať techniky sušenia a odsávania z rany,
6. realizovať techniky chirurgického uzlenia.

C. Spolupráca s lekárom pri

1. operácii hernie,
2. operácii tenkého a hrubého čreva,
3. operácii žalúdka,
4. operácii žlčníka a žlčových ciest, pečene,
5. operácii rekta a anusu,
6. osteosyntéze na hornej končatine,
7. osteosyntéze na dolnej končatine,
8. artroskopických výkonoch,
9. náhrade kĺbov,
10. abdominálnych gynekologických operáciách,
11. vaginálnych gynekologických operáciách,
12. operačnom pôrode,
13. vnútrohrudných operáciách,
14. operácii lebky a mozgu,
15. operácii periférnych nervov,
16. operácii na chrbtici a mieche,
17. stereotaktických operáciách,
18. operácii močových ciest,
19. operácii močového mechúra,
20. operácii prostaty,
21. operácii obličiek,
22. operácii ucha,
23. operácii nosa,
24. operácii paranasálnych dutín,
25. operácii katarakty,
26. operácii glaukómu,
27. plastických operáciách hornej a dolnej mihalnice,
28. dentoalveolárnych výkonoch a maxilofaciálnych chirurgických výkonoch,
29. cievnych operáciách,
30. operácii pri úrazoch brucha,
31. operácii pri úraze hlavy alebo chrbtice,
32. operáciách úrazov hrudníka,
33. operáciách poranených šliach, nervov a ciev,
34. operáciách štítnej žľazy,
35. roboticky asistovaných operáciách.

Zoznam akreditovaných výučbových zdravotníckych zariadení:

Fakultná nemocnica s poliklinikou F. D. Roosevelta Banská Bystrica, Námestie L. Svobodu 1, 975 17 Banská Bystrica

Detská fakultná nemocnica s poliklinikou Banská Bystrica, Námestie L. Svobodu 4, 974 09 Banská Bystrica

Stredoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb, a. s., Cesta k nemocnici 1, 974 01 Banská Bystrica